

engleskom jeziku, koji obuhvaća uvod i komentare za svaki od pet dijelova knjige, tj. pet skupina, vrsta pjesama. Opremljena je i s 26 dokumentarnih fotografija.

Krešimir GALIN

Klaus-Peter Brenner, Erlesene Musikinstrumente aus der Sammlung der Musikwissenschaftlichen Seminars der Georg-August-Universität Göttingen, Herausgegeben von Martin Staehelin und Rudolf M. Brandl, Musikwissenschaftliches Seminars der Universität Göttingen, Göttingen 1989, 130 str.

Odabrana glazbala iz zbirke Muzikološkog seminara sveučilišta Georg-August u Göttingenu knjižica većeg formata, s opsegom od 128 stranica, ustvari je katalog zbirke glazbala sveučilišta u Göttingenu. Bogata sveučilišna zbirka glazbala koja danas broji 1200 primjeraka nastala je kroz tridesetak godina nastojanjima šefova katedre za muzikologiju (Prof. Dr. Heinrich Husmann, Prof. Dr. Rudolf Brandl) uz pomoć vlade Donje Saksonije i zakladu poduzeća Volkswagen da se otkupe glazbala iz zbirke glazbenih izdavača iz Cella-a, tvorničara glazbala Hermanna Moeck-a, Prof. Dr. Felix-a Hoerburger-a iz Regensburga,

kao i od Prof. Dr. Kurt-a i Ursule Reinhard iz Berlina. Iz cijele zbirke izabrano je 58 primjeraka glazbala s različitih geografskih i kulturnih područja, detaljno je opisano (s podacima o lokalnim nazivima, porijeklu, etničkoj grupi, prijašnjem vlasniku, signaturama, restauratorskim zahvatima, mjerama, građevnom materijalu, broju žica, rupica, dopunskog pribora, ugađanju, graditelju, datumu izrade) i predstavljeno s 52 crno-bijele fotografije i 6 kolor-snimaka. Dvostruka namjera i namjena knjižice da zadovolji potrebe laika za općim podacima o kulturnoj i povijesnoj pozadini (kontekstu) kao i sviračkoj tehnici i funkciji, ali i potrebe specijalista za sasvim specifičnim podacima u potpunosti je ostvarena. Katalog zbirke predstavlja *evropska* glazbala unutar vremenskog raspona od 17. do 20. stoljeća, dok su *vanevropska* glazbala predstavljena čak s nekoliko izuzetnih primjeraka velike starosti kao što su staroegipatska harfa (2500 g. prije n. e.) ili koptska lutnja (500 do 800 g. n. e.) i zatim primjercima novijih znatno mlađih folklornih glazbala iz predjela Afrike južno od Sahare (Gana, Zaire), istočne Afrike (Tanzanija) i Indonezije, središnje i južne Azije (Afganistan, Indija, Nepal), istočne Azije (Japan, Kina) i jugoistočne Azije (Burma, Tajland, Sumatra, Java) i Melanezije (Nova Gvineja).

Katalog je na kraju opremljen popisom kratica za literaturu, a zatim bogatom stručnom bibliografijom kao i manjim rječnikom stručnih naziva (pojmov) korištenih u vrlo studiozno izrađenim opsežnim komentarima na visokoj znanstvenoj razini.

Krešimir GALIN

Aleksandar Linin, Narodnite muzički instrumenti vo Makedonija, Skopje 1986, 143 str.

Nakon već dva, etnomuzikolozima vrlo dobro poznata izdanja knjiga o folklornim glazbalima Slovenije (Zmaga Kumer, *Slovenska ljudska glasbila in godci*, Maribor 1972; Zmaga Kumer, *Ljudska glasbila in*

godci na Slovenskem, Ljubljana 1983), etnoorganolozi i etnomuzikolozi u Jugoslaviji su s velikim interesom očekivali još jedan sintetički rad, tj. pregled tradicijskih glazbala s područja republike Makedonije. Potreba za takvim znanstvenim radovima je vrlo velika u znanstvenim krugovima, kako među specijalistima, tako i među studentima, jer dosadašnja izdanja sintetičkih pregleda tradicijskih glazbala Jugoslavije (XXX: *Tradicijska narodna glazbala Jugoslavije*, Zagreb 1975; Dragoslav Dević, *Etnomuzikologija*, III deo /skripta/, Beograd 1977) temeljila su se na već objavljenim podacima o etnomuzikološkoj literaturi, a manje na temelju novijih znanstvenih istraživanja. Zbog toga što knjiga Aleksandra Linina obiluje podacima iz autorovih vlastitih istraživanja, kao i brojnim njegovim transkripcijama instrumentalne glazbe, ona

ima posebnu vrijednost originalnog rada. Broj transkripcija za pojedino glazbalo može dosegnuti čak do četiri zapisa što je neuobičajeno, ali istovremeno izuzetno vrijedno jer pruža uvid u osobine glazbe različitih regija i stilova svirača.

Pregled makedonskih glazbala Linin je rasporedio prema redosljedu poznate, općeprihvaćene Hornbostel-Sachsove sistematike glazbala, premda to nažalost nije istaknuto dodavanjem klasifikacijskih brojeva pored naziva glazbala, niti je taj klasifikacijski sustav citiran, tj. spomenut u uvodu knjige, a ne nalazimo ga niti u navedenoj literaturi. Građa o pojedinim glazbalima raspoređena je u šest poglavlja (I. terminologija; II. ergologija i tehnologija; III. tehnika svirke i akustičke osobitosti glazbala; IV. glazbeni repertoar; V. funkcija /"cel na nivnate upotreba"/; VI. povijest i rasprostranjenost glazbala) identično s planom izlaganja građe u međunarodnom projektu ICTM-a (International Council for Traditional Music = Međunarodni savjet za tradicijsku glazbu pri UNESCO-u) izrade "Priručnika evropskih folklornih glazbala" za kojeg je takva podjela građe razrađena za svrhe komparativne etnomuzikologije. Kod Linina niti izvori za taj projekt (članci Emsheimera i Stockmanna) niti takav način sistematiziranja građe (prama Sachsovoj klasifikaciji) nisu spomenuti u literaturi. Možemo žaliti što uz pojedina glazbala ne stoje Hornbostel-Sachs-ove klasifikacijske numeričke oznake, jer takav način obrade građe mogli bismo danas smatrati standardom, tim prije što je Zmaga Kumer već na taj način opremila i objavila svoju knjigu (1983. godine!) čak tri godine prije izlaska Lininove knjige, a da bi baš iste godine objavljivanja Lininove knjige objavila i priručnik slovenskih folklornih glazbala (*Die Volksmusikinstrumente in Slowenien - Handbuch der europäischen Volksmusik-instrumente, Serie I, Band 5*), pa su se već samom tom činjenicom nametnule usporedbe i postale uočljive pojedine manjkavosti. Kao veći nedostatak Lininove knjige možemo naznačiti činjenicu da tako značajan rad Linina za komparativnu etnomuzikologiju, odnosno etnoorganologiju, nema jednog opsežnijeg sažetka barem na jednom stranom jeziku. Manjeg su značaja, ali su ipak indikativne slijedeće primjedbe: komparativna dimenzija kod pojedinih glazbala je usko usmjerena prema orijentalnim kulturama i oslanja se na stare podatke Curta Sachsa (iz 1923. godine), a zanemareni su objavljeni podaci starijeg i novijeg datuma o istim tipovima glazbala kod južnih Slavena kao i Slavena uopće, što je značajan nedostatak u poglavljima o pojedinim glazbalima, npr. o instrumentu "dvojanka-slagarka", poznatom glazbalu kod drugih južnih Slavena, kod Hrvata, pod nazivom "sloškinja" ili "teležnica", a kod Srba u istočnoj Srbiji pod nazivom "dvojan" (u Homolju), ili drugih glazbala poput klepetaljke od kukuruzovine, zvonima, praporcima, tamburi četverožici, violini, zujalici, pucaljki i drugim.

U poglavlju o likovnim prikazima pojedinih glazbala nisu korišteni podaci koje možemo dobiti s antičkih reljefa, objavljenih u arheološkoj literaturi, a nisu korišteni niti podaci o arheološkim nalazima glazbala na području Makedonije (npr. koštane svirale iz vremena rimskog carskog doba pronađene u ruševinama antičkog kazališta u Ohridu /antički Lychnidos/) kao povijesni podaci o upotrebi tih glazbala na području današnje Makedonije. Može se također prigovoriti bibliografiji koja ne donosi sva u tekstu navedena djela (npr. Svetolik Pašćan-Košanov, *Istorijski razvoj gudačkih instrumenata*, Naučna knjiga, Beograd 1956; Hugo Riemann, *Musik-Lexikon*, 1882), a obiluje tiskarskim greškama. No unatoč svim prigovorima, Lininova knjiga se pokazuje kao dragocjeni izvor podataka o narodnim glazbalima u Makedoniji.

Krešimir GALIN